

Waarom is God er eigenlijk?

Dit opstel gaat niet over het bestaan van God, het is geen verhandeling over godsbewijzen want die zijn er in overvloed. Dit opstel gaat over God zelf.

God is een onstoffelijke entiteit en dat houdt in dat zijn bestaan niet empirisch aantoonbaar is. Ook is God niet ontstaan of gemaakt want dan moet hij door iets of iemand anders gemaakt zijn en dat levert een eindeloze regressie op omdat dat iets of die iemand ook weer door iets of iemand anders gemaakt moet zijn, enz. enz. God heeft dus altijd al bestaan en is bovendien, althans dat wordt beweerd, alomtegenwoordig. God neemt niet alleen in tijd maar ook in ruimte een maximale positie in. Maar wat moet je je daar nou bij voorstellen? Waar verblijft God? Waar is hij? Hoe ziet zijn onstoffelijke werkelijkheid er uit? Vragen waarop helaas geen antwoord gegeven kan worden.

Op zeker moment besluit God het universum te scheppen. Waarom doet hij dat, wat is zijn motief hiervoor? God maakt een universum dat buiten hemzelf is, zoals een pottenbakker een vaas maakt maar volgens de Bijbel openbaart God zich ook in dat universum, God maakt blijkbaar ook deel uit van die vaas. Is hij nou transcendent of is hij immanent? En hoe moeten we zijn predicaat alomtegenwoordig invullen, is dat binnen of buiten het universum of allebei? Een immanente God maakt deel uit van onze zintuiglijke werkelijkheid, zo'n God kunnen we zien, horen, aanraken, zo'n God kan zelf ook zien en horen, hij heeft ogen en oren. Het is de God die we in het Oude Testament tegenkomen, de God waar Henoch mee heeft gewandeld, waar Abraham naar heeft geluisterd, waar Jakob mee heeft gevochten en waar Mozes mee heeft gesproken. Maar dan ook een God die we verantwoordelijk kunnen houden voor wat hij in onze werkelijkheid uitspookt. Een transcendente God daarentegen staat buiten onze zintuiglijke werkelijkheid. Dat is een onwaarneembare God waarover men geen zinvolle uitspraak kan doen en waar hooguit een subjectief beeld van gevormd kan worden. Dat is de God waarvan mensen beweren dat hij zich aan hen geopenbaard heeft maar wat op geen enkele wijze aangetoond kan worden en net zo goed een hersenschim kan zijn. Dat is een God die geen enkele invloed heeft op ons bestaan.

Waar maakt God het universum van? God scheidt het universum uit niets beweren sommige theologen, creatio ex nihilo. Tovert God als een super Hans Klok dan zomaar een universum uit zijn hoge hoed of zet hij een voor ons onbekende onstoffelijke substantie om in materie? En hoe flikt hij dat dan?

Vervolgens maakt hij onstoffelijke wezens, engelen heten die. Waarom God die engelen nodig heeft is een raadsel, een almachtige God heeft immers geen hulpjes nodig? Of voelde God zich soms eenzaam en had hij behoefte aan een schare jaknikkers in zijn omgeving?

Maar dan komen een aantal engelen in opstand tegen God met aan het hoofd de engel Satan. Het Kwaad is geboren, ja want Satan is de personificatie van het Kwaad. Althans zo ziet de gelovige het. Iemand die kwaad gedrag vertoont is bezeten van Satan, van de duivel, van het Kwaad. Handig want zo kan hij de verantwoording van z'n slechte gedrag afschuiven op een imaginair wezen. Toch vreemd dat een volmaakte, perfecte God wezens scheidt die niet volmaakt blijken te zijn, die God niet gehoorzamen, die kwaad doen. Dat zou je toch niet verwachten. Of bestond het Kwaad al voor de schepping van de engelen en heeft dat Kwaad de

engelen misleidt? Tegen God in opstand komen betekent in Bijbelse zin dat je kwaad doet, maar is dat wel zo? Hoeveel volken komen niet in opstand tegen een absolute heerser, een dictator die het volk met buitensporig geweld onderdrukt. Denk eens aan Wit-Rusland!

Tussen de 'goede' God en de 'kwade' Satan ontstaat een niet aflatende strijd, een strijd die volgens Bijbelkenners tot op de dag van vandaag voortduurt. Een strijd die buiten ons voorstellingsvermogen plaatsvindt in een voor ons volslagen ontoegankelijke metafysische werkelijkheid. Hoe bevechten ze elkaar? Met speren, zwaarden, knotsen of hebben ze daarboven inmiddels ook de beschikking over modernere wapens? Een banale strijd die uiteindelijk door God, dankzij een dappere engel die een vijandige draak doodt, gewonnen gaat worden. En God heeft dat als de Alwetende natuurlijk allemaal voorzien. Waarom God de duivel en zijn trawanten niet direct heeft opgeruimd is onduidelijk. Ondanks dat er van die strijd geen enkele aardse ooggetuige is wordt het gebeuren door de orthodoxe gelovige niet als mythe maar als historisch beschouwd, de hemelse oorlog is voor hem net zo reëel als de tweede wereldoorlog. "De strijd tussen goed en kwaad wordt hier op aarde gevoerd" is zijn toelichting. Waarom is die strijd voor sommige gelovigen realiteit? Omdat het in de Bijbel staat en de Bijbel, het Woord van God, liegt niet.

Terug naar de schepping. Het universum voor zover wij dat nu kennen is een onvoorstelbaar eindeloze ruimte met een ontelbaar aantal melkwegstelsels, sterren, nevels, planeten en andere hemellichamen. En op één van die hemellichamen, een piepklein planeetje, daar wonen wij. En op dát planeetje is alle aandacht van God gevestigd. Voor de rest van het universum, die 99,999999999999999999%, heeft God blijkbaar geen enkele belangstelling. Wat voor nut heeft het gehad om buiten die minuscule aarde dan ook nog eens een gigantische hemel te scheppen? Het is alsof de directeur van de RAI alleen maar belangstelling heeft voor dat ene, voor het blote oog onzichtbare stofje dat in die enorme hal zweeft en de rest laat voor wat het is. Twee en een half duizend jaar geleden, toen de kosmos nog een uitvergroete sneeuwbol was, een platte aarde waarop de hemelkoepel rustte, was het nog voor te stellen dat God af en toe die sneeuwbol schudde om de mensen in het gareel te houden maar dat beeld hebben we, althans dat hoop ik, definitief achter ons gelaten. Wat doet God nou de hele dag? Hoe vult hij zijn tijd in? Is het waar dat hij als een Big Brother onafgebroken zit op te letten hoe de mens zich op aarde gedraagt en aantekeningen maakt die hij later gebruikt als hij over die mens een oordeel moet vellen als het gaat om zijn eindbestemming? Wat een zielige vertoning moet dat zijn.

Van God wordt gezegd dat hij niet alleen alwetend is, hij weet immers dat de hemelse strijd in zijn voordeel beslecht wordt, maar ook dat hij almachtig is, want (zo zegt de kerkleer) "niets geschiedt zonder Zijn ordinantie". God is dus alomtegenwoordig, alwetend en almachtig. Maar is er dan geen sprake van een contradictie? Als de alwetende God de toekomst kent dan betekent dat dat de toekomst gepredestineerd is, onwrikbaar vastligt en dat God aan die toekomst vastzit, dat hij daar niets aan kan veranderen en dat hij bovendien weet wat hij zelf in de toekomst gaat doen. Daarmee vervalt zijn predicaat almachtig. De conclusie is dat de eigenschappen alwetend en almachtig niet samengaan. Een God met die eigenschappen is in zichzelf contradictoir. Overigens zijn er kanttekeningen te zetten bij de alwetendheid van God. Want als de discipelen aan Jezus, de geïncarneerde God, vragen wanneer zijn wederkomst is dan moet hij het antwoord schuldig blijven, dan weet hij dat niet.

Wat doet God nadat hij het universum, de hemel en de aarde met al haar levensvormen gemaakt heeft? Daarvoor moeten we de Bijbel openslaan, een boek bestaande uit een samenraapsel van verhalen van uiteenlopende aard, veelal geschreven door anonieme auteurs, verhalen vooral over het doen en laten van God. De Bijbel is Gods biografie. We lezen bijvoorbeeld dat God zich ontfermt over een woestijnvolkje in het Midden-Oosten en met dat volkje allerlei onwaarschijnlijke avonturen beleeft. Dat volkje is ooit naar Egypte verhuisd, in slavernij beland maar door God daaruit verlost doordat God de farao net zolang heeft getreiterd tot die zijn volk liet gaan. Daarna volgt een barre tocht door de woestijn naar een plek die God voor hen heeft uitgekozen. Maar eerst moeten alle inwoners van dat 'beloofde land' nog even vernietigd worden. God ontpopt zich hier als een meedogenloze oorlogsgod, als een wraakzuchtige tiran die zijn legers aanzet tot genocide en ook zelf aan de moordpartijen deelneemt. Ook zijn eigen volkje wordt overigens niet gespaard, met name als het niet blindelings zijn ijzeren wetten die hij aan hen heeft opgelegd gehoorzaamt. Raar dat God zich alleen maar bezighoudt met de inwoners van de oriëntale wereld en geen enkele aandacht heeft voor de mensen die zich elders op de wereld gevestigd hebben. (die komen later aan de beurt als ze hardhandig de christelijke godsdienst door de strot wordt geduwd) Jammer dat er geen historische of archeologische bronnen bestaan die de waarheid van die oude verhalen kunnen bevestigen, waarschijnlijk hebben de gebeurtenissen die worden weergegeven nooit plaatsgevonden en zijn ze gewoon verzonnen. Geen Egypte, geen Exodus, geen tocht door de woestijn.

God komt er dus niet goed van af, maar zo'n twee duizend jaar geleden verandert God, dan wordt hij opeens een liefhebbende Vader voor zijn gelovigen. Dan wordt hij een God die op aarde komt om zijn gelovigen te 'verlossen'. Maar daar is wel een bloedoffer voor nodig, een volkomen onschuldig persoon moet hiervoor het leven laten. God heeft toch nog iets van zijn heidense gewoonten overgehouden! Gek dat God de mens die hij eerst verleid heeft tot het doen van zonde, denk aan zijn fruitboom in het Paradijs, nu die mens van de zonde wil verlossen. (maar alleen als die mens hem onvoorwaardelijk op zijn woord gelooft en, niet te vergeten, als die mens door God is uitverkoren). Na die bijzondere gebeurtenis trekt God zich definitief terug en laat een wereld achter waar alles bij het oude is gebleven.

Piet Soeteman, januari 2021.